

Процеси диверсифікації на будівельних підприємствах

В. Ф. ПЕТРОВА, Т. А. ПУШКАР

Харківська національна академія міського господарства

Значний розвиток процесів, диверсифікації у більшості провідних країн світу відбувався в 50-ті рр. Основною причиною такого розвитку стало відносне скорочення внутрішніх джерел для ефективного зростання виробництва. В економічній літературі не існує єдиного підходу до трактування поняття диверсифікації. Розбіжності в трактуванні є в окремих авторів в залежності від того, в якій сфері економічної науки надається визначення.

Аналізуючи роботи, які присвячені дослідженню процесів диверсифікації, визначення поняття диверсифікації можливо поділити на напрямки:

- 1) диверсифікація як стратегія розвитку;
- 2) диверсифікація як стратегія маркетингу;
- 3) диверсифікація як управління ризиками підприємства.

Різноманітність визначення самого процесу диверсифікації, класифікацій напрямків даного процесу і показників, що дозволяють оцінити як вихідні умови, так і результати діяльності, не дають можливість застосовувати існуючі розробки в повному обсязі щодо будівельних підприємств.

Процес диверсифікації, будучи достатньо складним, знаходиться під впливом багатьох факторів і змінних. Насамперед, це тип диверсифікації, особливості ринків, галузей національної економіки, структура промисловості, особливості регіонального розвитку, можливості інвестиційної сфери тощо. Саме тому, основним питанням, яке розглядає дана робота є визначення основних напрямків дослідження даних процесів в Україні, і, зокрема стосовно підприємств будівельної галузі.

Найбільш узагальненим є визначення диверсифікації як різноманіття тих чи інших сфер діяльності або процесів. Виходячи з цього, застосування терміну «диверсифікація» як загального поняття в проведенні економічних досліджень не є доцільним. Диверсифікація повинна співвідноситися з конкретним об'єктом. Відповідно можливо виділити:

- диверсифікацію діяльності;
- диверсифікацію виробництва;
- диверсифікацію ринків;
- диверсифікацію продукції;
- диверсифікацію інвестицій (фінансових ризиків);
- диверсифікацію персоналу;
- диверсифікацію клієнтів.

Таким чином, запропонована класифікація проведена на принципі визначення процесу стосовно об'єкту, тобто різноманітність (диверсифікація) в межах одного об'єкту. Безперечно, кожен вид диверсифікації пов'язаний і

зумовлює розвиток процесів диверсифікації нижчого рівня. Проте і процеси диверсифікації, що виділені за об'єктом, також можуть зумовлювати зворотній вплив.